

Hemşirelik Eğitim Programları
Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği
Association for Evaluation and Accreditation of
Nursing Education Programs

HEPDAK TEMATİK ANALİZ RAPORU: 2021

HEPDAK TEMATİK ANALİZİ: 2021

HEPDAK'ın, kuruluş yılı olan 2015'den bu yana yaptığı toplam değerlendirme sayısı 24, yapılan değerlendirmelerde akredite edilen program sayısı 12'dir. 2020-2021 döneminde değerlendirme için başvuran program sayısı toplam 15'dir. Ancak, pandemi döneminde değerlendirilmelerin uzaktan yapılması nedeniyle sadece daha önce akredite edilen 5 program değerlendirmeye alınmıştır. 2020-2021 döneminde; 4'ü ara, 1'i yeniden genel değerlendirme olmak üzere toplam beş program değerlendirilmiştir. Bu dönem, değerlendirmelerinin tümü uzaktan ziyaret şeklinde yapılmıştır.

Bu rapor, 5 hemşirelik lisans programının değerlendirme raporları esas alınarak her bir alandaki standartların karşılanma durumları (yeterli-kayıp-zayıflık-eksiklik) ile güçlü ve iyileştirmeye açık yönleri konusunda bir genel değerlendirme yapılarak hazırlanmıştır. Ara değerlendirme yapılan programlar için 5 yıla tamamlama, yeniden genel değerlendirme yapılan program için ara ziyaret kararı verilmiştir. Programların tümü akredite edilmekle birlikte, değerlendirme takımlarının, uzaktan değerlendirmeleri yerinde değerlendirme kadar etkili bulmamaları nedeniyle bütün programlar için 16-20 Mayıs 2022 tarihlerinde tamamlayıcı bir yerinde ziyaret yapılacaktır.

2020-2021 öğretim yılı güz dönemi büyük ölçüde uzaktan yürütülmüştür. Covid-19 aşılama çalışmalarının tamamlanamaması nedeniyle uygulama derslerinin de büyük bölümü çevrimiçi ortamda yapılmıştır. Programlarda görev alan eğiticiler çevrimiçi eğitim becerilerini geliştirmek için eğitim alsalar da uzaktan eğitim becerilerinin bu dönem için istenilen düzeye ulaşmamış olması beklenen bir durumdur. Eğitim sürecini olumsuz etkileyen bu koşullarda eğitim verilmesi hemşirelik öğrencilerinin mesleki eğitim ve sosyalleşmelerini olumsuz etkilemiş ve program çıktıklarına ulaşma konusunda sorunlar yaşanmıştır. Bu nedenle, bu 5 programa yapılacak tamamlama ziyaretlerinin yaşanan olumsuzlukların iyileştirilmesi konusunda kurumları destekleyeceği düşünülmüştür. Bu raporda yapılan değerlendirmeler, kısaca özetlenen uzaktan eğitim koşullarında değerlendirilen 5 programın standartları karşılama durumlarını içermektedir.

Eğitim kalitesi ile ilgili yaşanan engellerin, değerlendirme sürecinde olmayan 150'nin üzerinde hemşirelik lisans programının büyük bölümü için daha da sorunlu olduğu tahmin edilmektedir. Bu nedenle, HEPDAK tematik analiz raporları, web sayfasından duyurulması yanı sıra tüm paydaş toplantılarında, kurum ve değerlendirici eğitimlerinde paylaşılarak sorunlara ve çözüm önerilerine dikkat çekilmektedir.

GÜÇLÜ VE İYİLEŞTİRİLMESİ GEREKEN ALANLAR

HEPDAK standartları ve alt standartları için güçlü ve iyileştirilmesi gereken alanlar 2020 yılı için aşağıda özetlenmiştir.

GÜÇLÜ ALANLAR

1. Eğitim programının, mezunlara yönelik eğitim amaçlarının tanımlanmış olması, iç ve dış paydaş görüşleri alınarak oluşturulması ve güncellenmesi ve tüm paydaşların erişebileceği şekilde yayınlanmış olması.
2. Program çıktılarının, TYYÇ ve HEPDAK çıktılarını kapsaması ve tüm paydaşların ulaşabileceği şekilde yayımlanması.
3. Eğitim programı içeriğinin, hemşirelik lisans programının amaçlarını ve program çıktılarını desteklemesi; Hemşirelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı ile uyumlu olması; öğretim yöntemlerinin öğrencilerin program çıktılarını kazanmalarını sağlayabilecek nitelikte olması; eğitim programlarında, öğrenci merkezli aktif öğrenme yöntemlerinin kullanılması; yaşam boyu öğrenme etkinliklerinin tanımlanması; programda üniversite mezunu niteliklerini kazandıracak konulara yer verilmesi.
4. Başka kurumlarda ve/veya programlarda kazanılmış kredilerin değerlendirilmesinde uygulanan politikaların ayrıntılı olarak tanımlanması ve uygulanması; birinci sınıf öğrencilerine uyum programlarının uygulanması; öğrencilerin kararlara katılımının sağlanması.
5. Öğretim elemanlarının, kendi uzmanlık alanı ile ilgili dersleri etkin bir şekilde planlama, uygulama ve değerlendirilmesini sağlayabilecek yeterliklere sahip olması; öğretim elemanı uyum programlarının düzenlenmesi.
6. Üst yönetime bağlı akademik ve idari bölümlerin, alanlarında yetkin olan kişiler tarafından yönetilmesi; parasal kaynak planlamalarının olması ve kaynaklarını verimli bir şekilde kullanılması.
7. Eğitim programlarının yürütüldüğü eğitim ortamının mimari yapısının eğitime uygun, fiziksel mekanların program amaç ve çıktılarına ulaşacak nitelikte olması.
8. Sürekli iyileştirme programlarının oluşturulması

İYİLEŞTİRİLMESİ GEREKEN ALANLAR

- 1.** Eğitim amaçlarına ulaşma durumunun değerlendirilmesi için ölçme-değerlendirme sisteminin güçlendirilmesi ve eğitim amaçlarına ulaşma durumunun gösterilmesi.
- 2.** Program çıktılarını değerlendirmek için kullanılan ölçme değerlendirme sisteminin güçlendirilmesi ve işletilmesi. Mezuniyet aşamasına gelmiş olan öğrenciler için; özellikle, yabancı dil ve kanıta dayalı uygulama çıktılarına ulaşma durumlarının kanıtlarla gösterilmesi.
- 3.** Eğitim programının, kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına temellendirilmesi; öğrenci merkezli aktif öğrenme yöntemlerinin kullanımının yaygınlaştırılması; program değerlendirme çalışmalarının, eğitim süreçlerine, program çıktılarına ve eğitim programında yapılan iyileştirmelere odaklanacak şekilde işletilmesi; öğrencilerin program dışındaki öğrenmelerinin tanınması için tanımlı süreçler bulunması. Ayrıca, kullanılan eğitim programı modellerinin temellendiği yaklaşımların tanımlanması, eğitim içeriğinin eğitici ve öğrencilerin katılımlarının sağlandığı bir yaklaşımla düzenlenmesi ve gözden geçirilmesi.
- 4.** Öğrenciler için akademik ve kariyer danışmanlık uygulamalarının düzenli olarak raporlanması ve sonuçlarının değerlendirilmesi; değişim programlarında hareketliliğin teşvik edilmesi.
- 5.** Eğitim programının özelliğine uygun öğretim elemanı kadrosunun ve kadro geliştirme politikasının olması; öğretim elemanı sayısı ve niteliği ile ders yüklerinin eğitim programının amaç ve çıktılarına ulaşmaya uygun olması; öğretim elemanlarının profesyonel gelişimine yönelik ulusal ve uluslararası bilimsel etkinliklere katılımlarının desteklenmesi.
- 6.** Öğretim elemanlarının öğretme ve öğrencilerin öğrenme becerilerini geliştirmelerine destek olmak üzere bir sistem oluşturulması; uygulama alanları için risk değerlendirmesi ve risk yönetim stratejilerinin bulunması ve uygulanması.
- 7.**Eğitim programlarının yürütüldüğü eğitim ortamlarının program amaç ve çıktılarına ulaşacak nitelikte olması.
- 8.** Sürekli iyileştirme programları oluşturulmakla birlikte; iyileştirme sistemlerinin güçlendirilmesi ve kanıtlarla kayıt altına alınması; nicel olarak değerlendirmeler yapılması; sürekli iyileştirme çalışmalarının gelişmeye açık tüm alanları kapsamaya ve sonuçların ilgili kişi ve kuruluşlarla paylaşılması iyileştirilmesi gereken alanlardır.

İYİLEŞTİRME ÖNERİLERİ

1.Eğitim amaçları ve program çıktıları: Eğitim programının amaçları ve program çıktılarına ulaşma düzeylerinin belirlenmesi için ölçme-değerlendirme sistemi güçlendirilmelidir. Daha fazla sayıda mezuna ulaşmak üzere mezun dernekleri ve üniversitelerin mezunlarla iletişim ofislerinin daha aktif çalışmaları sağlanmalı, mezunlarla etkileşim etkinlikleri düzenlenmelidir.

2.Eğitim programı: Geçerli, güvenilir ve kullanışlı ölçme ve değerlendirme sisteminin kullanılması için kurumlarda “ölçme değerlendirme birimleri” kurulmalıdır. Öğretim elemanı ve öğrencilerin öğretme ve öğrenme becerilerini geliştirilmesini destekleyecek yapılar oluşturulmalıdır. Öğretim elemanlarının eğitim becerileri üniversite ve kurum düzeyinde ödüllendirilmelidir. Eğitim programlarında; öğrenci merkezli aktif öğrenme yöntemlerinin kullanımı yaygınlaştırılmalı ve iyi uygulama örnekleri arttırılmalıdır. Program değerlendirme çalışmaları, eğitim süreçlerine, program çıktılarına ve eğitim programında yapılan iyileştirmelere odaklanacak şekilde işletilmelidir.

3.Uygulama alanları: Uygulama alanlarının yeterli hale getirilmesi için; hemşirelik programı yöneticileri, Sağlık Bakanlığı, YÖK, üniversiteler ve ilgili kuruluşlar ile ortak çalışmalar yürüterek uygulama alanları ile ilgili sorunlar için çözümler üretmelidir.

4.Öğrenciler: Öğrenci değişim programları için kaynak ayrılmalı, öğrencilerin yabancı dil yeterliliklerini geliştirici eğitim programları düzenlenmelidir. Öğrencilerin, bilimsel-sosyal-spor vb etkinliklere katılımlarını desteklemek üzere kaynak sağlanmalıdır. Öğrenciler için akademik ve kariyer danışmanlık sistemleri güçlendirilmelidir. Öğrencilerin karar alma süreçlerine katılımları yaygınlaştırılmalıdır.

5.Öğretim elemanları ve diğer kaynaklar: Üniversiteler, fiziksel ve öğretim elemanı yetersizliklerine çözüm bulmalı ve öğretim elemanı kadro tahsisi yeterli hale getirilmelidir. Bölümlerin, fiziksel olanakları yeterli olmadan ve YÖK’ün belirlediği diğer asgari koşulları sağlamadan açılmalarına izin verilmemelidir. Bir program için açılma kararı verilirken ilgili akreditasyon kuruluşlarının onayı da alınmalıdır. Eğitime devam eden kurumlarda öğrenci sayısı mevcut olanaklarla uyumlu olmalıdır.

6.Sürekli iyileştirme: Sürekli iyileştirmenin içselleştirilmesi konusunda üniversiteler düzeyinde bir farkındalık çalışmasına gereksinim vardır. Eğitim programında yapılan iyileştirmelere odaklanan bir program değerlendirme sistemi oluşturulmalıdır. HEPDAK’ın

her iki konuda yaşanan güçlükleri gidermek üzere kurumlara destek sağlamak için açtığı kurslar ve katılım yaygınlaştırılmalıdır.

2021 DÖNEMİ UYGULANAN UZAKTAN EĞİTİMLE İLGİLİ DURUM DEĞERLENDİRMESİ

Covid-19 pandemisi için alınan önlemler nedeniyle 2020-2021 ders yılı güz döneminin büyük bölümü uzaktan eğitimle yürütülmüştür. Kapanma süreçlerinin ve hemen ardından uzaktan eğitimin başlaması eğiticilerin ve kurumların hazırlıksız yakalanmalarına neden olmuştur. Ayrıca, hastanelerde de uygulama olanaklarının olmaması ya da sınırlandırılması nedeniyle hemşirelik eğitimi özellikle uygulamaların gerçekleştirilemediği bir dönem yaşamıştır. Bu sınırlılıklar ortamında yürütülen eğitimin, bu dönemde uzaktan değerlendirilen beş programa dayalı sonuçları ile sınırlı olmak üzere bu raporda 2021 dönemine ilişkin değerlendirmelerimiz ve öneriler aşağıda sunulmuştur.

Üniversiteler, uzaktan eğitime geçiş döneminde öğretim elemanlarının uzaktan eğitim becerilerini geliştirmek üzere çok sayıda eğitim programı gerçekleştirmiştir. Bu eğitimlere, hemşirelik öğretim elemanları da büyük bir ilgiyle katılmışlardır. Ayrıca, HEPDAK'da uzaktan eğitim konusunda geniş katılımlı webinarlar gerçekleştirmiştir. Bununla birlikte, üniversitelerin uzaktan eğitim alt yapıları, eğiticilerin eğitim becerileri ve öğrencilerin internet ve bilgisayar olanaklarının sınırlılığı gibi engeller nedeniyle bu acil uzaktan eğitim döneminin bütün zorlukları hemşirelik eğitimini de olumsuz etkilemiştir. Teorik eğitimde öğrenci katılımının yeterince sağlanamaması, uygulamaların çevrimiçi ortamlarda yapılması, sınavların yapılış şekli ve güvenliği ile ilgili sorunlar önde gelen iyileştirme alanları olarak değerlendirilmiştir. Uzaktan eğitimde, öğretim ortam ve materyallerinin, öğrencilerin program çıktıları ve ders öğrenme çıktılarına ulaşmasını sağlayacak kapsamda olmaması ve pandeminin değişim programlarındaki hareketliliği engellemesi diğer iyileşmeye açık alanlardır. Yükseköğretimin, YÖK kararı ile birlikte bundan böyle karma yürütülecek olması nedeniyle bu alanlara dikkat çekilmesi ve gerekli önlemlerin alınması ileriye dönük iyileştirmelere yol gösterecektir.

Değerlendirme yapılan beş program, uzaktan eğitim için hızla hazırlanmış ve uyum sağlamaya çalışmış olmakla birlikte değerlendirme sonucunda ortaya çıkan iyileştirme önerileri şunlardır:

- Çevrimiçi eğitim ortamlarında, öğrenci merkezli aktif öğrenme yöntemlerinin kullanımı yaygınlaştırılmalı ve iyi uygulama örnekleri arttırılmalıdır.
- Program değerlendirme çalışmaları, uzaktan eğitim uygulamalarını kapsayacak şekilde yapılandırılmalıdır.
- Çevrim içi ortamda yapılan eğitimin program çıktılarına ulaşılmasına katkı sağlayacak nitelikte olması için eğitici eğitimi ve alt yapı çalışmaları güçlendirilmelidir.
- Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinin, şikayetlerinin değerlendirildiği ve bunlara yönelik sürekli iyileştirmelerin yapıldığı bir sistem oluşturulmalıdır.
- Uzaktan eğitim ortamında, öğrencilerin program çıktılarına ulaşmalarını kolaylaştıracak düzenlemeler yapılmalıdır.